

Vise ord til familier

Ugens vers

”Stol på Herren af hele dit hjerte, og støt dig ikke til din egen indsigt. Hav ham i tankerne på alle dine veje, så vil han jævne dine stier“ (Ordsp 3,5-6).

Introduktion

Uanset hvilken periode af vort liv vi nu befinder os i, begyndte vi alle selvfølgelig med en mor og en far. Det gælder, uanset hvilken slags forhold eller mangel på samme, vi havde med dem efter fødslen. Men mange mennesker har ingen anden familie end den, de voksede op med. De har aldrig selv stiftet familie.

Ordsprogenes Bog indeholder en kombination af undervisning, poesi, spørgsmål og visdomsord, og den har noget at sige os, uanset hvilken fase i livet vi befinder os i. Familieforhold er direkte beskrevet, og andre visdomsord kan passe på hjemmets forhold. Ordsprogenes Bog er faktisk udformet som et familiedokument, hvor nøglerne til et gudfrygtigt liv videregives fra forældre til barn. På samme måde som forældre måske skriver et brev med gode råd til en søn eller datter, der flytter hjemmefra, er Ordsprogenes Bog skrevet fra en far til en søn: ”Lyt til din fars formaning, min søn, afvis ikke din mors belæring“ (Ordsp 1,8). 5 Mosebog opfordrer forældre til at dele deres overbevisning med den næste generation. Det er, hvad Ordsprogenes Bog gør. I faderens appeller hører vi vores himmelske far opfordre os til at lære.

Ugens tekster

- Ordsp 5,3-14
- Matt 19,5
- 1 Kor 7,3-4
- Ordsp 13,22; 14,26; 17,22; 23,13; 31,10-31

Elsk den rette kvinde

Ordsp 5,3-14

Lav en liste over de problemer og følger, som beskrives i denne tekst, som et seksuelt forhold før ægteskabet eller en udenoms-ægteskabelig affære fører til.

En gudfrygtig person gemmer (hvis ugift) og reserverer (hvis gift) sin dybeste kærlighed og seksuelle intimitet til ægteskabet. Ordsprogenes Bog omtaler specifikt mænd; men den samme tanke udtrykkes i Højsangen, når det gælder kvinder (Højs 4,12-15). Forbudt kærligheds store tiltrækning må vejes op imod de frygtelige konsekvenser af en sådan synd. Tilfældige seksuelle forbindelser er uden forpligtelser og er derfor ikke ægte intimitet. Materielle, fysiske og følelsesmæssige resurser spildes. Og det vigtigste er, at vi skal stå til ansvar over for Gud for de valg, vi foretager i livet.

Seksuel intimitet, en af Guds største gaver til menneskene, er et privilegium, der kun tilhører ægteskabet (Matt 19,5; 1 Kor 7,3-4; Hebr 13,4). I Ordsprogenes Bog benyttes billedet med nærende vand i overflod som et smukt symbol på den glæde og tilfredsstillelse, et gift par kan opnå i deres fælles kærlighed. Modsætningen udtrykkes med vand, der strømmer hen ad gaden, som er følgen af utroskab. Udtrykket "din ungdoms hustru" (Ordsp 5,19) antyder, at selv når de to blive ældre, skal deres forpligtelse over for hinanden fortsætte. En mand bliver stadigvæk "beruset" af sin hustrus kærlighed (Ordsp 5,19).

I menneskenes syndige tilstand kan seksuelle instinkter lokke personer bort fra den guddommelige plan for seksualitet. Men Gud har også givet menneskene kraft til at ræsonnere og vælge. Disse fristelser kan blive overvældende, hvis de ikke hele tiden holdes nede. En fast beslutning om at følge den guddommelige plan om, at seksuel intimitet kun hører til inden for ægteskabet, kan forhindre udviklingen af et forbudt seksuelt forhold. Valget af livslang lydighed mod Guds plan for seksuel intimitet er ikke alene klogt; men det har også sin egen store belønning.

Til at tænke over

Hvilke råd ville du give til en person, som kæmper med seksuelle fristelser, der kunne ødelægge et ægteskab?

Et kald til fædre

Læg mærke til de langvarige konsekvenser, som karakteregenskaber hos fædre, der beskrives i Ordsprogenes Bog, kan have på børn:

- Ordsp 13,22; 27,23-24
- Ordsp 14,26
- Ordsp 15,1.18; 16,32
- Ordsp 15,27
- Ordsp 29,17

Fædres karakter har direkte indflydelse på deres børn og den arv, de giver videre til dem. Børn ser op til deres fædre efter støtte, kærlighed, vejledning og som rollemodel. Ordsprogenes Bog roser de fædre, som er ansvarlige forsørgere og vise bestyrere af familiens resurser. Der er mange måder, hvormed "den, der skaffer sig uretmæssig vinding, styrter sit hus i ulykke" (Ordsp 15,27). Fædre må være bevidste om at prioritere familien frem for deres arbejde. Gudfrygtige fædre forsøger at være tålmodige og i stand til at styre deres følelser. De respekterer, at deres børn er afhængige af dem. De opdrager deres børn, men sørger for ikke at misbruge deres autoritet. Og gudfrygtige fædre ønsker at følge Gud, at blive styret af hans kærlighed og Guds Ords undervisning, så de kan vejlede deres børn på den rette måde.

Og det allervigtigste, en far kan gøre for sine børn, er at elske deres mor. Hans trofasthed og vedblivende kærlighed til hende, eller mangel på samme, har enorm indflydelse på børnenes ve og vel selv i deres voksne liv.

I Ordsprogenes Bog er trofasthed mod Gud, forpligtelse over for ægteskab og familie samt ærlighed i ens personlige og offentlige liv nøgletemaer. Succes i alt er afhængig af den enkeltes hjertes tilstand. Syndens tiltrækning – hvad enten det er sex, dovenskab, rigiditet eller magt – er mangfoldig; men den vise ægtemand og far går til Gud for at få hjælp til hele tiden at træffe de rette valg.

Hvordan er de moralske principper, der er omtalt i dette afsnit ikke alene vigtige for fædre, men for alle? Hvordan har dine handlinger, både gode og onde, haft indflydelse på andre, især børn? Hvordan kan det være nødvendigt for dig at være mere forsigtig?

Til at tænke over

Disciplin med kærlighed

Ordsp 10,17;
23,13-14; 29,1

Hvad lærer Ordsprogenes Bog om betydningen af disciplin og retledning af et barn?

Somme tider straffer forældre deres børn, fordi de ønsker at lære dem, hvad der ikke er god opførsel. Eller de straffer dem for ulydighed eller udtrykker deres mishag, fordi de selv bliver skamfulde over børnenes opførsel. Men hvad er Guds hensigt med at straffe/disciplinere de yngste medlemmer i hans familie? Ordsprogenes Bog kobler disciplin sammen med håb for fremtiden (Ordsp 19,18). Gudfrygtige forældre ved, at børn har en syndig natur. Kun en eneste magt kan hjælpe dem, og det er Kristi magt (se Ellen White, Uddannelse, s. 29). Kristent forældreskabs opgave, retledning indbefattet, er at lede børnene til Gud.

Støtte for en spæd plante. Gennem Kristus er disciplin ikke opfattet som en straf, heller ikke som et udtryk for autoritet, men som en frelsende retledning. Det er Guds plan, at kærlige forældre, som ved, hvor stærk syndens magt er, skal lede deres børn til Kristus. Om-sorgsfulde forældre retter venligt og bestemt, idet de tilbageholder og leder børnene gennem de første år, ligesom en gartner sørger for støtte til et nyplantede træ, indtil selvkontrol opstår og den unge begynder at stole på Gud og samarbejde med den guddommelige plan for frelse, vækst og modenhed.

Ordsp 13,24;
23,13-14

Hvilket budskab til forældre finder vi i disse tekster?

Der er faktisk kun nogle få vers, der omtaler "stokken" (*shebet* på hebraisk) i forbindelse med at retlede børn. Inden for kristen litteratur om forældreskab er det en populær opfattelse, at forældre skal bruge stokken på samme måde, som den himmelske hyrde gør, når han leder sin flok (Sl 23,4). Andre steder peger Bibelen på tålmodig undervisning, konsekvent eksempel, god kommunikation og et nært forhold som væsentlige elementer, når det gælder børns opdragelse (5 Mos 11,18-19). Et barns følelse af at være elsket af sine forældre er altafgørende for, at disciplin kan få den ønskede effekt og retlede og frelse (Ordsp 13,24).

Til at
tænke over

Hvordan kan forældre rette op på deres forhold til børnene, hvis deres disciplin har forfejlet sin tiltænkte hensigt ved at være for barsk eller er blevet misforstået?

Er livet bedre på taget?

Ordsp 21,9,19;
27,15-16

Howdan bruger Ordsprogenes Bog humor i sin beskrivelse af nogle af familielivets irritationsmomenter? Hvilken effekt har denne humor?

En række ordsprog omtaler den måde, vi behandler hinanden på i vores nærmeste personforhold. De sikrer sig, at pointen opfattes ved at benytte let hånd og en smule humor. Eksempler er den ufølsomme ven, der "synger festsange med trist hjerte" (Ordsp 25,20) eller det familiemedlem, der står tidligt op og "højlydt velsigner" de sovende (Ordsp 27,14). Hustruer, der læser versene om stridbare kvinder, kunne måske godt tænke sig at tilføje nogle "ordsprog" om mænd også! De vil måske svare igen med at sige, at netop sådanne udsagn viderefører problemet med disse ordsprog ved kun at slå ned på kvinder, når mænd, som deler ansvaret for den hjemlige atmosfære, er ligeså gode til at være stridbare.

Det hjælper at have et glad hjerte. Humoristisk sans er godt for familielivet. Humor smører tilværelsens maskine og er med til at reducere stress og belastninger. "Glad hjerte giver godt helbred, modløshed udtørre knoglerne" (Ordsp 17,22). Ordsprogenes Bog benytter noget af sin egen medicin i løbet af bogen og giver os lov til at le ad nogle af de måder at opføre sig på, som irriterer os. Når vi har smilet (eller ømmed os lidt, hvis vi føler os ramt), er vi måske bedre i stand til at tale om vaner og opførsel, der irriterer eller generer os. Men humor bør ikke benyttes for at minimere eller gå uden om spørgsmål, som kræver alvorlig opmærksomhed.

En lille smule feber kan være tegn på en alvorlig sygdom. Skænderier, brok og klage kan være tegn på, at der er undertrykt vrede hos et eller flere af familiens medlemmer. Måske skyldes det problemer med gensidig kommunikation i forholdet. Den klagende partner forsøger at modvirke følelsen af, at den anden partner udøver magt, kontrol og er uvillig. Hvis infektionen helbredes, vil symptomerne forsvinde. I familien skal medlemmerne, i stedet for at undgå problemerne eller hinanden, bygge på deres kærlighed til Gud og deres forpligtelse over for hinanden. De skal give udtryk for deres behov og følelser og ved at kommunikere finde frem til roden for deres vrede.

Hvorfor har latter i hjemmet så stor betydning? Hvordan kan det bruges til noget godt, men hvordan kan det også forvrænges og bruges til noget ondt? Del dit svar med klassen på sabbatten.

Til at
tænke over

En virkelig rig hustru

Ordsp 31,10-31

Ordsprogenes Bog afsluttes med en lovprisning af en hustru med en ædel karakter. Nedskriv de egenskaber og kvaliteter, der roses.

Kvinden, der beskrives, er meget speciel. Det samme er poesien. Hvert vers fra Ordsp 31,10 og fremefter begynder i rækkefølge med et af de 22 bogstaver i det hebraiske alfabet.

Ordsprogenes Bogs fremhævelse af betydningen af at gifte sig med en god ægtefælle genspejles i en sentens hos rabbineren: "En mands hjem er hans hustru." "En dygtig kvinde er sin mands krone, en, der gør ham skam, er som edder i hans knogler" (Ordsp 12,4). Ved afslutningen af Ordsprogenes Bog finder vi dette idealistiske billede af en hustru med mange forskellige egenskaber. Tøjfremstilling, køb af ejendom, landbrug, styring af hjemmet og dets økonomi. Og samtidigt tager hun sig godt af sin familie. De elsker hende og lovpriser hende.

En så omfattende række af talenter bør ikke forventes i enhver kvinde. Det er heller ikke en målesnor, som ægtemænd skal måle deres hustru med. Ved at beskrive disse evner og egenskaber fortæller Ordsprogenes Bog, hvad der er mest betydningsfuldt og universelt relevant for både kvinder og mænd: pålidelighed, medfølelse, troværdighed, trofasthed, venlighed og flid. Hemmeligheden til et sådant liv er ifølge Ordsp 31,30, at hun "frygter Herren".

I Ordsp 31,10 kan det ord, der oversættes med "dygtig" have flere betydninger. Det kan også oversættes med ædel karakter, styrke, kraft eller velstand. I Sl 62,10 oversættes det med rigdom. I Jos 1,14 beskriver det Josvas tapre krigere. Boaz roser Ruth med ordet "størartet" (Ruth 3,11). I Ordsp 31,10 er der et spil på begrebet "rigdom". Sand rigdom består i karakter, integritet og gudsfrygt. Dette overgår langt den værdi, perler og juveler har.

Til at
tænke over

Tænk over, hvilke tapre og dygtige kvinder der har haft indflydelse på dit liv. Hvad ville du evt. tilføje til listen over egenskaber, dyder og evner hos gudfrygtige kvinder?

Til videre studium

Hold fast ved himmelske værdier. "Kristne bør være meget omhyggelige med at fastholde de rette værdier. De bør opelske en kærlighed til refleksion og en eftertænksom holdning. Mange synes at være kede af de øjeblikke, de har tilbragt med at meditere, studere Skrifterne og bede, som om det var spildtid. Jeg ville ønske, at alle kunne se disse aktiviteter i Guds perspektiv; for da ville man gøre Guds rige til førsteprioritet. At fastholde de himmelske værdier vil give energi til alle dine talenter og vitalitet til alle dine pligter. At disciplinere tanken til at koncentrere sig om himmelske emner vil gøre alle dine aktiviteter levende og oprigtige ... Vi er kun dværge i åndelige færdigheder ... (Ef 4,13)" (Ellen White kommentarer, *The SDA Bible Commentary*, 3. bind, s. 1157).

Spørgsmål til
drøftelse

- 1. Mange kristne finder ud af, at en støttegruppe kan være gavnlig i deres kamp mod fristelser. Hvordan kan en sådan gruppe supplere bøn, bibelstudium og tillid til Helligånden? Hvorfor kan det i visse situationer være en god ide at søge professionel hjælp, hvis man virkelig kæmper med store fristelser, som man ser sig ude af stand til at modstå?**
- 2. Del med hinanden i klassen jeres svar fra onsdagsafsnittet. Drøft betydningen af jeres forskellige svar. Hvordan kan latter og humor, som så mange andre af de gode ting, Gud har givet os, blive forvrænget og drejet til noget, der faktisk er skadeligt?**
- 3. Hvilke egenskaber har vores moderne kultur en tendens til at ophøje hos kvinder i modsætning til Ordspr 31? Hvordan kan hver enkelt af os beskytte os mod at indtage den samme nedgørende holdning?**
- 4. Tænk over nogle af de generelle kulturelle holdninger mht. familieliv i det samfund, du lever i, som står i direkte modstrid med Bibelens principper. Er der kulturelle holdninger, der svarer til Bibelens? Hvordan kan disse evt. bruges til at styrke vores familier?**

Aktiviteter og dialog

Guds Ord

- Læs digtet sammen om den ideelle hustru i Ordsp 31,10-31 og tænk over den i vores kulturelle sammenhæng!
  - Hvilke specifikke træk er knyttet til datidens kultur og samfund?
  - Hvordan vil du evt. "oversætte" værdierne bag disse træk til vores kultur?
  - Løb evt. Ordsprogenes Bog igennem og notér, hvordan bogen andre steder omtaler kvinder.

Klassens aktiviteter

- Analyser din menigheds eller din klasses civile status.
- Hvor mange er gift, enlige, skilt/skilt og gift igen etc.
  - Hvordan kan de råd, lektien giver til familier, anvendes i din/jeres sammenhæng?
  - Hvilke værdier er afgørende for os, ligegyldigt hvordan vores civile status er?
  - Hvilke er særligt relevante for de forskellige livssituationer?
- Prøv at indsamle tilsvarende statistiske oplysninger om den danske befolkning.
  - Hvor mange lever i dag i parforhold, hvor mange er enlige osv.?
  - Sammenlign med din menigheds statistik.

Uddybende spørgsmål

- Drøft og overvej, hvor de kristne livsværdier specielt for familien adskiller sig eller er i konflikt med dagens populærkultur.
- *Bemærk, at lektie 6 ser mere på ægteskab og seksualitet.*
- Hvordan er "danskeres" generelle værdier for seksualitet?
  - Fokuseres der primært på
    - udseende og det ydre?
    - kortvarig modsat livslang erfaring?
    - "handelsforhold" (noget for noget) frem for personlige tilfidsforhold?
  - Er der forskel på almindelige, danske værdier og dem, der evt. er fremherskende i indvandremiljøer?

Forstå
det bedre

- Betragter dagens samfund børn på samme måde som Bibelen?
  - Værdi, opdragelse
  - Hvorfor er disciplin nødvendig? Eller er den?
    - Hvad er en kristen disciplins formål?
    - At få børn og unge til at bøje sig for menneskelige autoriteter – eller til at tænke selv?
  - Skal bibelsk baseret opdragelse af vore børn bygges på Ordsprogenes Bog alene? Hvordan vil du inkorporere hele Bibelens budskab i din opfattelse af, hvordan børn skal oplæres og opdrages?
    - Hvilke andre tekster og temaer kan du finde, som hjælper med et syn, der svarer til princippet om, at vi skal anvende tekster fra Skriften i lyset af Bibelen som et hele?

Til at
tænke over

- Et ordsprog som det følgende fra Ordsp 13,24 opfattes ofte som et udtryk for, at alle børn bør have et drag prygl med jævne mellemrum for at forhindre dem i at udvikle sig galt: "Den, der sparer på stokken, hader sin søn, den, der elsker sin søn, tugter ham i tide."
  - En sådan opfattelse misforstår den hebraiske poesi. De to linjer udgør en parallel, som er forskudt i tid. "Tugt" er ikke nødvendigvis det samme som at bruge riset eller stokken. Den korporlige straf er den sidste udvej. Hvis kærlighedens tugt har båret frugt, vil stokken være unødvendig. Men hvis den ikke har virket, kan stokken blive nødvendig.
- "Disciplinens formål er at opøve barnet i selvbeherskelse. Det bør lære selvtillid og selvstændighed. Så snart det er i stand til at fatte, bør derfor dets fornuft vindes for lydigheden. Alt, hvad der sker med det, må være af en sådan art, at det viser, at lydighed er noget retfærdigt og fornuftigt."
  - Læs mere fra Ellen White i bogen *Uddannelse*, side 287.
- Ellen Whites udtalelser om disciplin var for hendes tid chokerende anti-autoritære, og hun er ofte blevet fremhævet som en pædagogisk autoritet forud for sin tid.

